

Třináctá Mezinárodní olympiáda v lingvistice

Blagojevgrad (Bulharsko), 20.–24. července 2015

Úlohy soutěže jednotlivců

Nepřepisujte texty úloh. Řešte každou úlohu na zvláštním listu (nebo listech) papíru. Na každém listě napište číslo úlohy, číslo Vašeho místa a Vaše příjmení. Jenom v tomto případě může být garantováno přesné hodnocení Vaší práce.

Odpovědi musí být odůvodněny. I naprosto správná odpověď bude ohodnocena nízkým počtem bodů, pokud nebude obsahovat odůvodnění.

Úloha č. 1 (20 bodů). nahuatl:

$$\textit{mahtlactli-on-cē} \times \textit{mahtlactli} = \textit{mācuīl-pōhualli-on-mahtlactli} \quad (1)$$

$$\textit{cem-pōhualli} \times \textit{ōme} = \textit{ōm-pōhualli} \quad (2)$$

$$\textit{yē-pōhualli-on-chicōme} + \textit{mahtlactli-on-nāhui} = \textit{nāuh-pōhualli-on-cē} \quad (3)$$

$$\textit{mācuīlli} + \textit{ōme} = \textit{chicōme} \quad (4)$$

$$\textit{mahtlactli-on-ēyi} \times \textit{ēyi} = \textit{cem-pōhualli-on-caxtōlli-on-nāhui} \quad (5)$$

$$\textit{mācuīlli} \times \textit{ēyi} = \textit{caxtōlli} \quad (6)$$

arammba:

$$\textit{ngámbi} + \textit{ngámbi} = \textit{ngámbi} \times \textit{yànparo} \quad (7)$$

$$\textit{ngámbi} + \textit{asàr} = \textit{tambaroy} \quad (8)$$

$$\textit{yànparo tàxwo} + \textit{fete asàr tàxwo} = \textit{yànparo fete} \quad (9)$$

$$\textit{yenówe} \times \textit{yenówe tàxwo} = \textit{fete yenówe tàxwo} \quad (10)$$

$$\textit{nimbo} \times \textit{fete} = \textit{tarumba} \quad (11)$$

$$\textit{nimbo} + \textit{yànparo tàxwo} = \textit{yenówe tàxwo} \quad (12)$$

nahuatl:arammba:

$$\textit{yē-tzontli-on-nāuh-pōhualli-on-caxtōlli-on-cē} = \textit{ndamno} \quad (13)$$

$$\textit{cen-tzontli-on-cem-pōhualli-on-mahtlactli-on-ōme} = \textit{yànparo tarumba} \quad (14)$$

$$\textit{cen-tzontli} = \textit{tarumba tambaroy fete asàr} \quad (15)$$

$$\textit{cen-xiquipilli} = \textit{weremeke tarumba nimbo yànparo} \quad (16)$$

(a) Zapište číslicemi rovnice (1–12) a čísla (13–16).

(b) Zapište v jazyce nahuatl: 42; 494.

(c) Zapište v jazyce arammba: 43; 569.

⚠ Klasický nahuatl náleží do uto-aztécké rodiny a byl jazykem aztécké říše v Mexiku.

Jazyk arammba (taktéž zvaný serkiština, serkisetavština nebo vyšší moreheadština) náleží do středojižní papuánské rodiny. Mluví jím asi 970 mluvčích v Papui-Nové Guineji.

—Milena Venevová

Úloha č. 2 (20 bodů). Je dáno několik slovesných tvarů v beslenejském nářečí kabardštiny (subdialekt vesnice Uljap, Adygejská republika) přepsaných v latince, s vyznačenými přízvuky, a jejich odpovídající překlady do češtiny:

defɔ̃n	<i>mocť šít</i>
g^wəš'əʔén	<i>mluvit</i>
máde	<i>šije</i>
mášxe	<i>(on/ona) jí</i>
mečántɣ^we	<i>klouže</i>
meg^wəš'əʔéf	<i>může mluvit</i>
mes	<i>(on/ona) hoří</i>
mebəbápe	<i>(on/ona) opravdu letí</i>
mešxápe	<i>(on/ona) opravdu jí</i>
mezeqáfe	<i>předstírá, že kouše</i>
sə̃n	<i>spálit</i>
ʧəg^wərəg^wə̃n	<i>třást se</i>

(a) Přeložte do češtiny:

zeqén, medéf, medáfe, səfə̃n, meg^wəš'əʔe, mebáb.

Zde je několik dalších slov v beslenejském nářečí:

çántɣ^weçə̃m	<i>neklouže</i>
çántɣ^wet	<i>klouzal(a)</i>
çəntɣ^wéft	<i>mohl(a) klouzat</i>
dápet	<i>opravdu šil(a)</i>
défxeme	<i>pokud mohou šít</i>
çántɣ^wexeme	<i>pokud kloužou</i>
meʧəg^wərəg^wexə	<i>třesou se</i>
səfə̃qə̃m	<i>nemůže hořet</i>
bəbme	<i>pokud (on/ona) letí</i>
bəbxet	<i>letěli</i>
šxə̃me	<i>pokud (on/ona) jí</i>
ʧəg^wərəg^wə̃qə̃m	<i>netřese se</i>

(b) Přeložte do češtiny:

çəntɣ^wéfme, šxáfexəqə̃m, bəbəft, šxet, ʧəg^wərəg^wəpeme.

(c) Přeložte do beslenejského nářečí:

*šijou; předstírají, že letí; opravdu hořel(a); nemůže jíst; pokud (oni) mluví;
koušou.*

Nezapomeňte označit přízvuky.

⚠ Kabardino-čerkeština náleží do abcházsko-adygejské skupiny severokavkazské rodiny. Užívá se v Ruské federaci (516 000 mluvčích), jakož i v Turecku a dalších zemích Středního východu.

ç, g^w, ç, š, š', ʧ, x, ɣ^w, ʒ, ʔ jsou souhlásky; ə je samohláska. Symbol „˘“ označuje přízvuk.
—Petr Arkadijev

Úloha č. 3 (20 bodů). Soundex je algoritmus pro kódování jmen. Vyvinuli ho v USA v letech 1918–1922 Robert C. Russell a Margaret King Odellová, aby usnadnili vyhledávání jmen, která podobně znějí. V půlce 20. stol. našel Soundex široké uplatnění v USA při analýze dat ze sčítání lidu z let 1890–1920.

Níže naleznete příklad karty s daty ze sčítání z roku 1910. Lze na ni vidět kód Soundex pro příjmení *Wilson*, a to W425.

LOUISIANA			
HEAD OF FAMILY		E. D.	SHEET
W425 Wilson, Alce		118	17
COLOR	AGE	BIRTHPLACE	
B	42		
COUNTY	St. Landry		CITY
OTHER MEMBERS OF FAMILY			
NAME	RELATIONSHIP	AGE	BIRTHPLACE
Eugene	W	46	
Regina	D	15	
Walter	S	13	
Louisa	D	12	
Camila	D	7	
Canell	S	7	
Hudson	S	4	

FORM 10-636 (4-20-61)
1910 CENSUS INDEX - FAMILY

U. S. DEPARTMENT OF COMMERCE
BUREAU OF THE CENSUS

Zdroj: <https://familysearch.org/learn/wiki/en/Soundex>

Zde je seznam příjmení a odpovídajících kódů Soundex v náhodném pořadí. Některé znaky chybí:

Allaway, Anderson, Ashcombe, Buckingham, S312, T□6□, □5□3, C42□, T520,
Chapman, Colquhoun, Evans, Fairwright, L□42, A536, C155, □623, S356,
Kingscott, Lewis, Littlejohns, Stanmore, □252, □152, □330, A251, A400, L2□0
Stubbs, Tocher, Tonks, Whytehead

- Krok za krokem popište, jak se tvoří kód Soundex.
- Přiřaďte příjmení odpovídajícím kódům Soundex a doplňte vynechané znaky.
- Vytvořte kódy Soundex pro následující příjmení:

Ferguson, Fitzgerald, Hamnett, Keefe, Maxwell, Razey, Shaw, Upfield.

—Aleksandr Piperski

Úloha č. 4 (20 bodů). Je dáno několik vět v jazyce wambaya a jejich odpovídající překlady do češtiny:

1. <i>Ngarlu nya.</i>	Ty jsi tancoval.
2. <i>Gulugba ngu.</i>	Já pospím.
3. <i>Bardbi ga bungmanya.</i>	Stařena utekla.
4. <i>Ngunybulugi barrawunguji.</i>	Lékař má dům.
5. <i>Ngajbi nginya.</i>	Já jsem tě viděl.
6. <i>Dagumajba nguyu ngunybulugi.</i>	Ona udeří lékaře.
7. <i>Alanga gu ngarlujba janjingunya.</i>	Dívka zatančí se psem.
8. <i>Ngajba gununyu.</i>	On tě uvidí.
9. <i>Ngirra nga gijilulu.</i>	Já jsem ukradl peníze.
10. <i>Yagujba nyu barrawuwaji.</i>	Ty ho opustíš bez domu.
11. <i>Daguma ngiyinga bungmanyani.</i>	Stařena mě udeřila.
12. <i>Bardbi ga darranggunguji.</i>	On utekl s holí.
13. <i>Alayulu ngiya juwa.</i>	Ona našla muže.
14. <i>Juwani gina ngajbi gijilulungunya.</i>	Muž ji uviděl s penězi.
15. <i>Yagu gininga.</i>	On mě opustil.
16. <i>Bungmaji gina ngajbi balamurruwaji.</i>	On uviděl starce bez oštěpu.
17. <i>Dirragba gu bungmaji.</i>	Stařec vyskočí.

(a) Přeložte do češtiny:

18. *Alayulujba nguyunyu bungmanyani.*
19. *Yagu gininya.*
20. *Janji darrangguwaji.*
21. *Ngirra nya alanga.*
22. *Daguma nyinga.*
23. *Dirragbi ga balamurrungunya.*

(b) Přeložte do jazyka wambaya:

24. Ty mě opustíš.
25. Lékař pospal.
26. Muž uteče s penězi.
27. On ukradne psa.
28. Dívka tě viděla.

⚠ Jazyk wambaya náleží do západobarklijské rodiny. Mluví jím asi 50 mluvčích v australském Severním teritoriu.

—Ksenija Gilarovová

Úloha č. 5 (20 bodů). Je dáno 25 pŭlveršŭ somálské poezie v metru zvaném masafó:

1. ogaadeen ha ii dirin	14. daliilkii ku siiyaye
2. duul haad amxaaraa	15. miyaad iigu duurxuli
3. kaa dooni maayee	16. dorraad adigu kama dhigin
4. amba waa ku daba geli	17. ma deldelin raggoodii
5. dakanka iyo qaankee	18. deelqaadkan aad tiri
6. anaa been dabaadee	19. diigaanyo ciidana
7. galbeed uga dareershaan	20. wax ma kala dillaallaa
8. dalkaad adigu joogtiyo	21. duunyada ka qaadoo
9. dar alliyó heshiis iyo	22. diinkiyo dugaaggiyo
10. mase waa dayoobeen	23. dildillaaca waaberi
11. dacalkaaga kuma shuban	24. dibnahaaga kama qiran
12. miyaan duudsiyaayaa	25. hobyó wixii ka soo degey
13. doodaye maxaad oran	

K rozklíčování struktury masafó vám pomŭže 10 pŭlveršŭ, které byly vytvořeny z původních pŭlveršŭ tak, že byla slova v rámci pŭlverše náhodně promíchána. Některé z nich mohou odpovídat daným rytmickým pravidlŭm, u většiny to ale neplatí:

26. u anigaa lehe diin	31. kuu miyuu tari wax dafir
27. waad nimankaad ma diidi	32. kuu daalasaayee nin
28. qoran daftarkaaga kuma	33. shareecada dikrigiyo
29. fuushaan kaama dusha	34. dumarkii furayaan ma
30. helo dabacayuun kulaan	35. ogaadee diyaar kuu

(a) Popište strukturu pŭlverše masafó.

(b) Zde je dalších 10 pŭlveršŭ v masafó. Pět z nich je původních, pět bylo vytvořeno náhodným promícháním. Které jsou které?

36. war ismaaciil daarood	41. digaxaarka mariyoo
37. dir miyaad wadaagtaan	42. ciid iyo doolo diraac
38. labadaad ka duudiye	43. nooma keeneen darka
39. ka jannadaad daahiye	44. kala deyaayaa miyaan
40. adiga iyo deriskaa	45. wuxuun kaa danqaabaan

—Aleksandr Piperski

Redakce: Božidar Božanov (odp. red.), Cchao Čchi-tchung, Ivan Deržanski (techn. red.), Hugh Dobbs, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Gil'arovová, Stanislav Gurevič, Gabrijela Hladniková, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Džägju Li, Elica Milanovová, Miina Norviková, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Marija Rubinštėjnová, Daniel Rucki, Artŭrs Semeņuks, Pavel Sofroniev, Estere Šeinkmanová, Milena Venevová.

Český text: David Lukeš.

Hodně štěstí!